

Typisch jongens, typisch meisjes

Impact van (eigen) genderstereotypen
in de pedagogische praktijk

Gedachte-experimentje

Sluit je ogen en leef je in

Waarom hebben de meeste mensen een man in hun hoofd bij een architect?

Genderstereotypen

Discussie – Gevolgen genderstereotypen

Welke nadelige gevolgen hebben dit soort vooroordelen over jongens en meisjes binnen de pedagogische praktijk (onderwijs, kdv, ggz)?

Think
about the question

Pair
with your partner

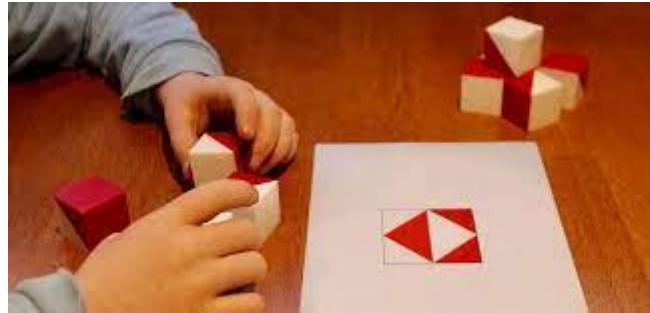
Share
your ideas with others

Gevolgen genderstereotypen

Genderstereotypen in de diagnostiek

Voorbeeld ADHD experiment (Fresson et al., 2019)

- Observatie video van neuropsychologische assessment (gender kind niet zichtbaar)
- Genderstereotypen vooraf geactiveerd ("ADHD wordt 4x zo vaak gediagnosticeerd bij jongens")
- 3 condities: kind gelabeld als 'jongen', 'meisje', 'kind'
- ADHD symptomen: jongen > meisje/kind

Genderstereotypen in de diagnostiek

Voorbeeld persoonlijkheidsstoornis experiment
(Flanagan & Blashfield, 2005)

- Vignettes van casussen mbt antisociale en histrionische persoonlijkheid
- 2 condities: mannelijke of vrouwelijke client

Vb antisocial vignet. "In [his/her] history, the [man/woman] reported that [he/she] had frequently run away from home as a teenager and had been arrested for several minor thefts. Lying became a standard means of coping. As an adult, [he/she] had trouble holding down a job because of [his/her] frequent absences. [He/she continued [his/her] shoplifting behavior into the present. At one point, [he/she] sold prescription drugs. [He/She] had no misgivings or sorrows about her behavior."

- Antisociale diagnose: man > vrouw
- Histrionische diagnose: vrouw > man

Genderstereotypen in het onderwijs

Genderstereotypen beïnvloeden hoe leerkrachten omgaan met jongens en meisjes

Voorbeeld

Verwachting leraar:
"Meisjes zijn
socialer dan
jongens"

Gedrag naar meisje
in klas:
Meer aandacht voor
sociaal gedrag

Gevolg:
Meisje gedraagt zich
daadwerkelijk
socialer dan jongetje

Genderstereotypen in de ggz

Genderstereotypen beïnvloeden hulp zoeken en melden van problemen

Voorbeeld

Verwachting jongen: "depressie = zwakte"

Depressieve gevoelens

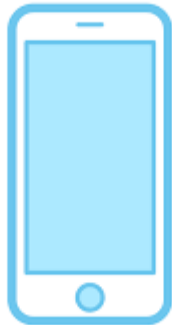

Geen hulp zoeken, symptomen niet melden

En zijn jongens en meisjes wel zo verschillend?

Wat denken jullie?

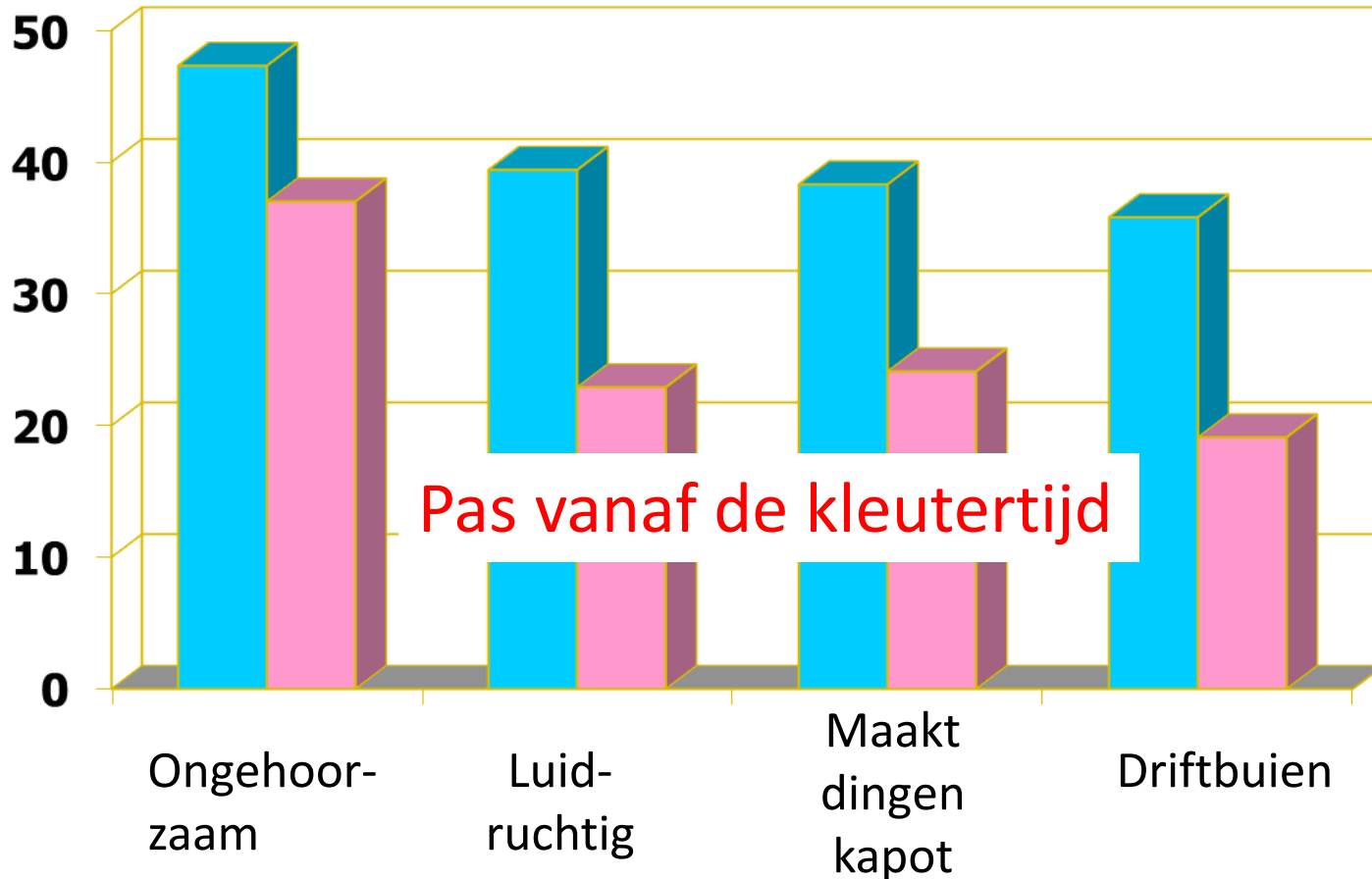
www.wooclap.com/CTAEDC

Universiteit Utrecht

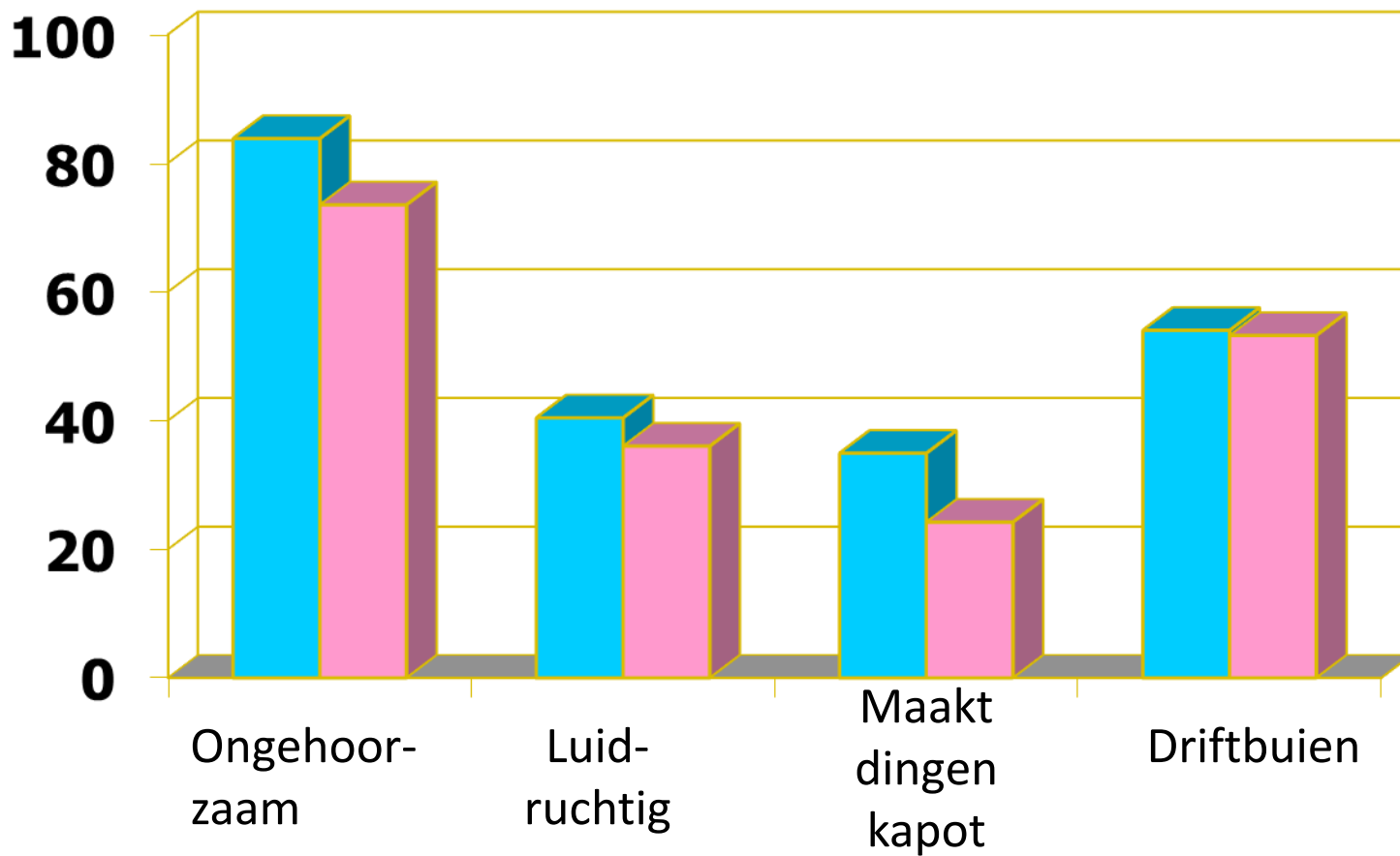
En zijn jongens en meisjes wel zo verschillend?

Stoute jongens?

En zijn jongens en meisjes wel zo verschillend?

Peuters

En zijn jongens en meisjes wel zo verschillend?

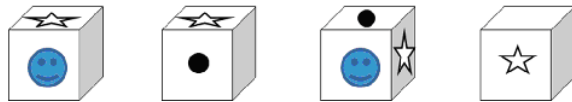
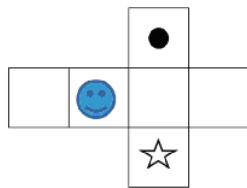
Lieve meisjes?

En zijn jongens en meisjes wel zo verschillend?

Jongens beter in ruimtelijk inzicht?

Ja, maar niet als....

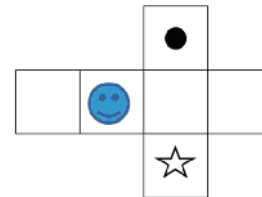

‘meisjes zijn goed in dit soort taakjes’

VR/3D

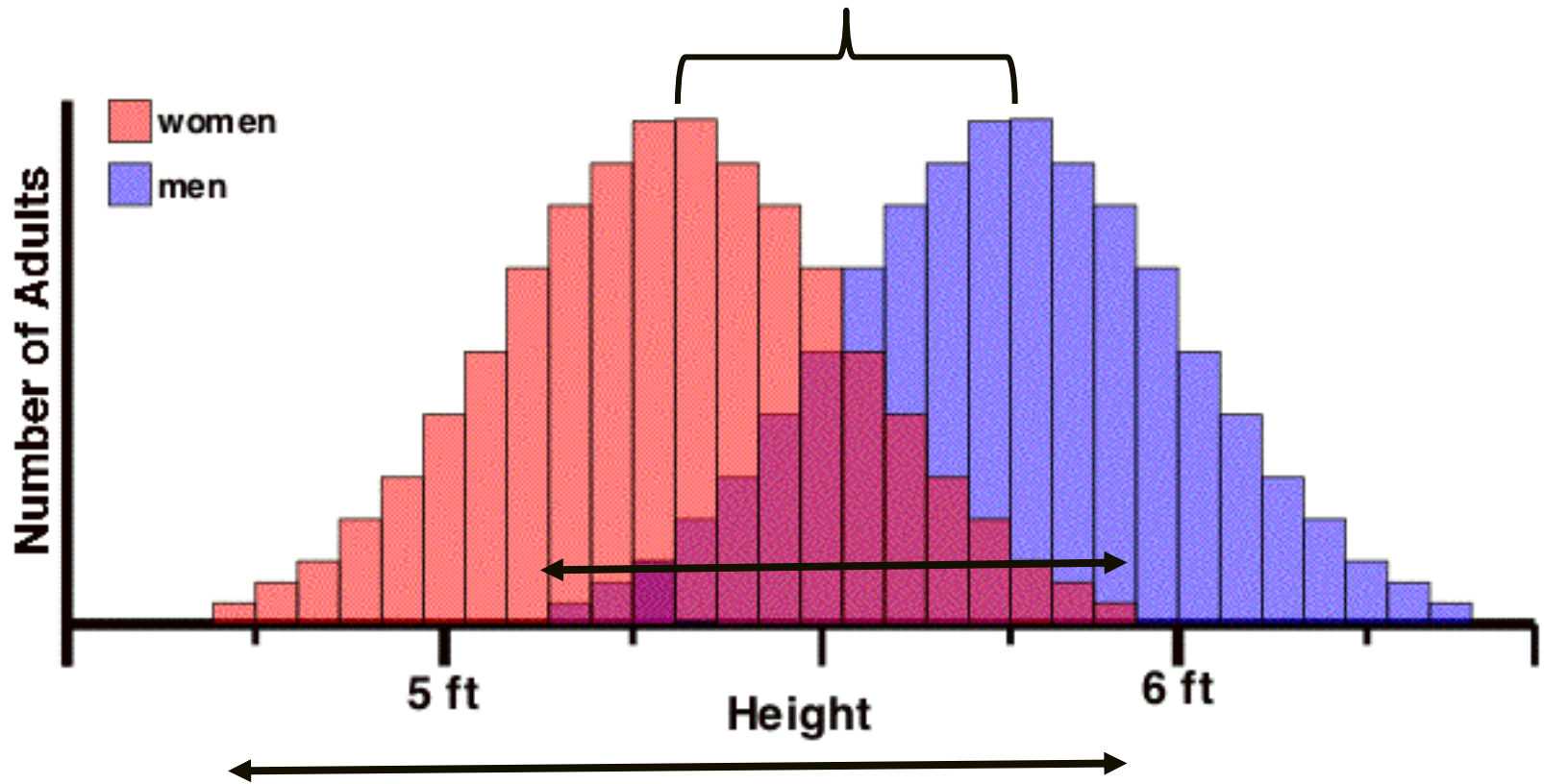
En zijn jongens en meisjes wel zo verschillend?

WEINIG VERSCHIL

Genderstereotypen zijn overdrijving

Men are taller than women (effect size: $r^2 = 33\%$).

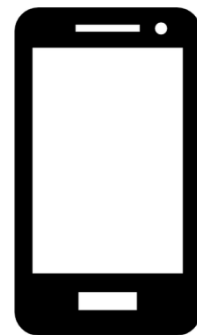
Genderstereotypen zijn vaak onbewust aanwezig

Voorbeeld

Ga met je mobiele telefoon of laptop naar de volgende website:

www.wooclap.com/CTAEDC

En beantwoord de vraag zonder te overleggen

Genderstereotypen zijn vaak onbewust aanwezig

Hoe zijn we dat te weten gekomen?

Dit is Linda. Linda is verlegen en afhankelijk. Ze schaamt zich snel en is gevoelig. Ook kan zij vaak neerslachtig, bezorgd en ongelukkig zijn.

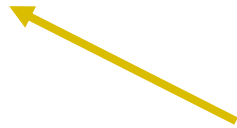

Dit is Peter. Peter is vaak agressief en doet mensen pijn. Hij is onrustig en ongehoorzaam. Hij kan soms wreed zijn heeft vaak moeite met zich te concentreren.

Congruent met stereotype

Genderstereotypen zijn vaak onbewust aanwezig

Congruent met stereotype

Verdrietig

Genderstereotypen zijn vaak onbewust aanwezig

Congruent met stereotype

Agressie

Genderstereotypen zijn vaak onbewust aanwezig

Incongruent met stereotype

Dit is Lies. Lies is vaak agressief en doet mensen pijn. Ze is onrustig en ongehoorzaam. Ze kan soms wreed zijn heeft vaak moeite met zich te concentreren.

Dit is Kees. Kees is verlegen en afhankelijk. Hij schaamt zich snel en is gevoelig. Ook kan hij vaak neerslachtig, bezorgd en ongelukkig zijn.

Genderstereotypen zijn vaak onbewust aanwezig

Incongruent met stereotype

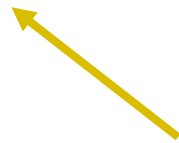

Verdrietig

Genderstereotypen zijn vaak onbewust aanwezig

Incongruent met stereotype

Agressie

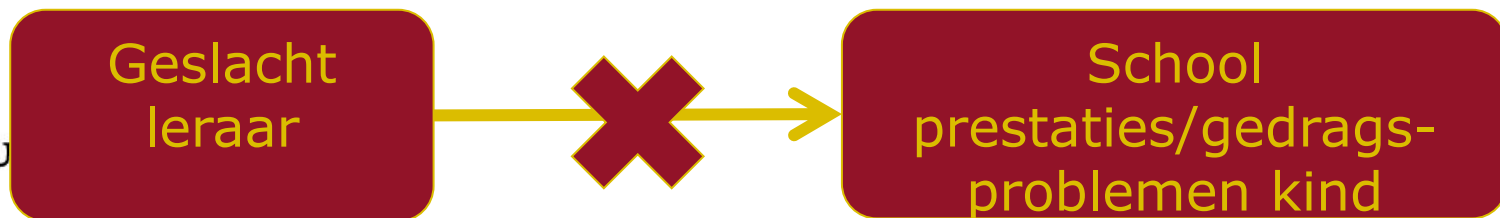
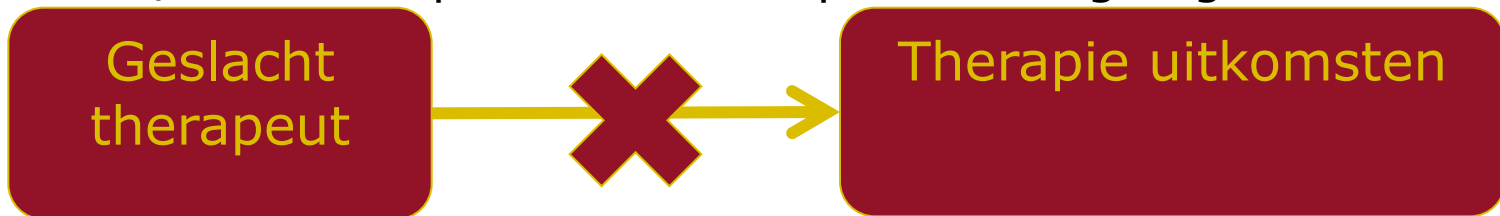
Andere beeldvorming over gender die kinderen herhaaldelijk terug zien in de pedagogische praktijk

Leraar = Vrouw (86% vrouwen in basis onderwijs)

Psycholoog/pedagoog = Vrouw (<10% peda studenten is man, 75% psychologen is vrouw)

Wat is het effect van geslacht van de leerkracht/pedagoog?

- 1/3 cliënten prefereert therapeut van eigen geslacht

Opdracht eigen ervaring gender in de pedagogische praktijk

Zie onder een aantal voorbeelden van situaties die kunnen voorkomen in de pedagogische praktijk. Denk na over wat je zult doen in deze situaties (en wat je gedachten zijn) als de betrokken kinderen

- a) Jongens zijn
- b) Meisjes zijn

Reageer je anders als het jongens of meisjes zijn? Waarom wel/niet?

Bespreek met de personen naast je.

- Twee kinderen in de wachtkamer maken ruzie.
- Een client heeft de huiswerkopdrachten niet gedaan.
- Een client begint tegen je te schreeuwen tijdens een sessie.
- Een client huilt veel tijdens de behandeling/training/coaching.

Tips om genderstereotypen binnen pedagogische praktijk te verminderen

Gebruik gender-neutraal taalgebruik en let op onbewuste stereotype uitspraken

OF

Tegen meisje: "Wat zie je er mooi uit met je nieuwe schoenen"
Tegen jongen: "Wat stoer dat je dat durfde"

Tips om genderstereotypen binnen pedagogische praktijk te verminderen

Meer bewustwording en kennis van verschillende symptomen en uitingsvormen van psychische stoornissen bij jongens en meisje

<https://www.womeninc.nl/publicaties-tools-en-onderzoek>

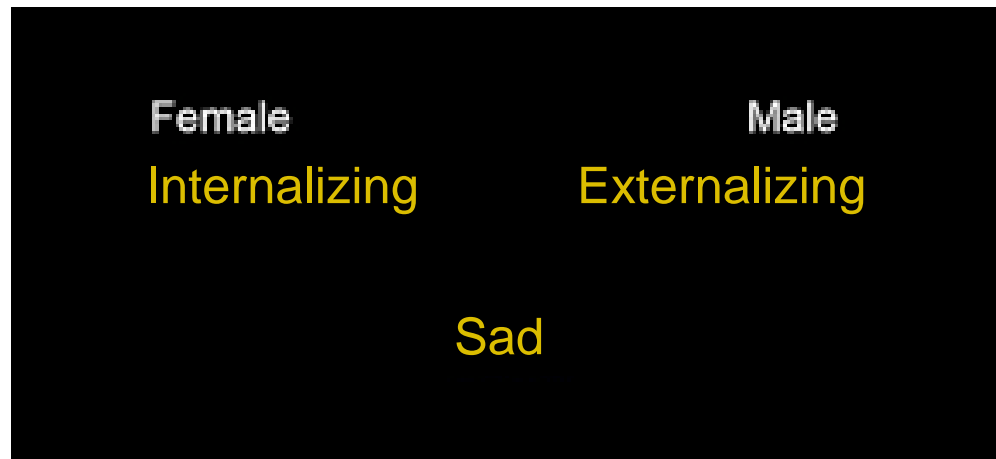

Tips om genderstereotypen binnen pedagogische praktijk te verminderen

Meer bewustwording van eigen onbewuste genderstereotypen:

- Hoe sterk associeer je bepaalde gedragingen en stoornissen vooral met jongens of met meisjes?

<https://implicit.harvard.edu/implicit/selectatest.html>

Universiteit Utrecht Example of IAT categorization task.
If sad belongs to the right press 'i'.
If sad belongs to the left press 'e'.

Tips om genderstereotypen binnen pedagogische praktijk te verminderen

Kijk kritisch naar het (les)materiaal wat je gebruikt binnen de behandeling, diagnostiek, onderwijs, coaching etc. Bevat dit materiaal stereotypen? Weinig diverse beeldvorming over gender? Gebruik je bepaald materiaal meer voor jongens dan voor meisjes of andersom?

- Zie bijv: www.rosavzw.be
- Website bevat ook checklists om na te gaan hoe gender-neutraal/roldoorbrekend het materiaal is jij gebruikt

Tips om genderstereotypen binnen pedagogische praktijk te verminderen

Steek behandeling, coaching, preventive, training genderbewust in:

- Sommige behandelingen werken minder goed voor mannen dan vrouwen (vb. Online behandeling bij depressie)
- Meeste behandelingen lijken even goed te werken (vb. CGT bij depressie, sociale vaardigheden training bij autisme), maak daarbinnen dan geen onderscheid in gender

Take-home message

Meer genderbewustheid binnen de Pedagogische Praktijk is van belang voor:

- Voor het stellen van de juiste diagnose en keuze behandeling
- Om kinderen zich in alle vrijheid te laten ontwikkelen
 - Om jongens en meisjes ook gender-atypische problematiek te doen melden en hulp voor te zoeken
 - Om ontwikkeling van genderstereotypen in de volgende generatie te verminderen

Opdracht voor tijdens het werk/thuis

Schrijf voor jezelf 3 goede voornemens op mbt verminderen van de invloed van genderstereotypen binnen je werk.

“De komende maand zal ik extra aandacht besteden aan
1).....
2).....
3).....
tijdens mijn werk in de pedagogische praktijk”

